

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Tribvs Dagobertis Francorvm Regibvs Diatriba Godefridi Henschenii E Societate Iesv

Henschenius, Godefridus

Antverpiae, 1655

VII Episcopi Traiectenses ad Mosam. S. Lamberti exilium sub Dagoberto II,
caedes sub Pippino Herstallo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9599

Episcopi Traiectenses ad Mosam. S. Lamberti exilium sub DAGOBERTO II, caedes sub Pippino Herstallo.

PLura hîc de Traiecti ad Mosam Episcopis dicenda forent, nisi ea singulari Diatribâ antea seorsim disputassem. Quæ autem contra obiici posse videbantur, obiter refutavi ad Vitam S. Amandi Episcopi Traiectensis vi Februa. § 7 & 8 à pag. 824. Paucula, quia ad historiam Regum DAGOBERTORVM spectant, repeto. XVI Episcopus Traiectensis fuit S. Ioannes Agnus, qui, teste Harigero cap. 32, *vir pius ac locuples, ab agriculturâ regis præceptis ad Episcopatum rapitur, regnum Austrasiorum administrante DAGOBERTO adolescente: ergo ante annum 100XXV, quando necdum ductâ vxore, Austrasiam tantùm septentrionalem regebat DAGOBERTVS I. Ipse verò B. Ioânes cursum vitæ presentis explens, in bonâ senectute decessit, xxv Iulij anni 100XLVI.* Dein S. Amandus antè ad prædicationem Euangelij Episcopus consecratus, à Rege & Sacerdotibus coactus, triennio solùm, quod annis Christi sexcentesimo quadragesimo septimo, & duobus sequentibus terminamus, Traiectensi Ecclesiæ præfuit. Profectus is Romam anno 100CL ad S. Martinum Papam, atque ab eo impetratos messis Euangelicæ adiutores, SS. Landoaldum, Amandium aliosque, secum in Belgium anno 100CLI adduxit. Proinde haud potuit S. Landoaldus, quòd à nonnullis asseritur, nouem antè annos vices S. Amandi in Episcopatu Traiectensi gessisse. Et hæc paucis attigisse sufficiat. Integra S. Amandi

Amandi Acta à pluribus conscripta ad VI Februarij edita sunt à pag. 815 ad pag. 903.

In disputatione historicâ ad tomum I Chapeauillæi cap. 6 num. 100, tradit auctor, ab eo tempore, quo S. Amandus à Martino Papâ impetrauit veniam decedendi Episcopatu, id est, ab anno 1001, nullum definitum Episcoporum Traiectensium characterem apparere ante mortem primi Leodiensium Episcopi, siue annum Christi 1000, per annos omnino septuaginta septem, quo interuallo quatuor tantum concluduntur Episcopi Remaculus, Theodardus, Lambertus, Hubertus, omnes Sancti. Ex his LXXVII annis conceduntur S. Huberto triginta, eiusque ingressus componitur cum vere anni 1000, S. Lambertus dicitur cœpisse ineunte anno 1001, ac labente Episcopatus sui anno XL casus, XVII Septembris. Atque ita SS. Remaculi & Theodardi Pontificio quinque solum annorum spatium relinquitur: idque, vt fatetur, absque ullo apparente characterem. Secundum hanc chronologiam in tabulis adiunctis assignatur triennium Episcopatus S. Remaculi, ab anno 1001 ad annum 1003, quo dicitur illi Stabuletum sponte decedenti successus S. Theodardus. Verum anno VI Episcopatus S. Remaculi cœpta sunt extrui Stabulaus & Malmundarium: & S. Trudo ad intelligendum indaginem sacre Scripturae, anno VI Episcopatus S. Remaculi studium, conuertit, & dein sacre Scripturae scientiis sufficienter imbutus, anno X Episcopatus S. Remaculi est Sacerdos à S. Chlodulpho ordinatus. Dein Metis reuersum S. Remaculus in collegam ad prædicandum Euangelium Christi assumpsit, partitoque onere curæ pastoralis, Ecclesias ordinare, & Pœnitentiæ sacramentum conferre suâ auctoritate iniunxit. Tunc S. Trudo ad Sarcinium locum suæ nationis iter direxit, & fundandi cœnobij fundamenta iecit. Circa idem tempus S. Remaculo ab onere curæ pastoralis absoluto, S. Theodardus Abbas Stabulensis, constituitur Traiectensis Episcopus, post paucos dies à Chuniberto Archie-

piscopo Coloniensi consecratus. His ipsis verbis ista in Trudonensi Chronico MS. cap. 6 & sequentibus narrantur: confirmanturque in S. Trudonis Vitâ xxiii Nouembris à Theoderico monasterij illius Abbate scriptâ.

En decem anni Episcopatus S. Remacli certis characteribus probati. Huic ergo anno 10CLX Stabulaum decedenti suffectus est S. Theodardus, quem volunt *anno 10CLV martyrio coronatum.* In Floribus Ecclesiæ Leodiensis paginâ 6 in Serie Episcoporum hæc leguntur: *S. Amandus cessit anno 10CL. S. Remaclus cessit 10CLIII. S. Theodardus obiit 10CLVI.* Et hæc omnia *absque vlllo apparente caractere* affirmantur. Certissimum nos suprâ protulimus in tabulis donationum *Childerici Regis, datis quando fecit mensis September dies VI, anno VIII Domni Childerici Regis, Traiecto feliciter.* In his pro monasteriis Stabulao & Malmundario *iubet Rex Domno & Patri Theodardo Episcopo, cum forestariis loca mensurare & designare.* Annus is est 10CLXXII, quando Childericus maturâ iam ætate vxorem duxerat Bilichildem, quæ cum Imnechilde Reginâ, viduâ S. Sigeberti, easdem tabulas signauit. Harum autem tabularum dum meminerunt Reges Theodericus frater Childerici, & Chlodoueus III, atque Imperatores Ludouicus Pius, Otto II & Henricus II, ac denique Leo IX Pontifex Maximus, securos de iis nos reddunt. Auctor Vitæ S. Theodardi, à Sigeberto Gemblacensi meliori stylo adornatæ, dum ab Episcopatu S. Amandi anno 10CXLVI inchoato ad martyrium vsque S. Theodardi *triginta circiter annos* interponit (quibus *Ecclesia Traiectensis possessionum suarum quantitate mutilata, atque irruentibus undique procellis agitata est*) necessariò necem S. Theodardi ad annum vsque 10CLXXVI reiecit: quo anno arbitramur eum pro Ecclesiæ defensione Martyrem apud Nemetes x Septembris occubuisse. In Chronico

Chronico MS. collegij Treurenensis Societatis Iesu, auctore Saxone anonymo, hæc habentur *anno Christi 1061* XXXIII, *Constantini* XIV: *S. Lambertus Traiectensi Episcopatu successit S. Theodardo*. Verùm huic MS. Chronico haud magna apud nos est fides. Nam in eo dicuntur *DAGOBERTVS I* obiisse anno 1061 XIII, ac filius eius *Chlodoueus* anno 1061 XXXI.

Vltimi ergo Ecclesiæ Traiectensis Præsules fuere SS. Lambertus & Hubertus, quorum Episcopatu annos integros quinquaginta assignamus, ab anno scilicet 1061 XXVII ad 1061 CCXXVII. Sed quot sint singulis horum attribuendi, non æquè liquet. Inter auctores, qui Vitam & martyrium S. Lamberti scripserunt, primus habetur *Godeschalcus*, Ecclesiæ Leodiensis Diaconus, qui eam lucubrationem aggressus iussu Agilfridi Episcopi anno 1061 CLXI ordinati. Hunc tamen *Godeschalcum* tradunt aliqui, Vitam illius deflorasse ex priore, quæ extat in variis MSS. auctore anonymo quidem, sed *contemperaneo*, vt scribit *Chesnæus* tomo I Historiæ Francorum, vbi pag. 674 & sequenti, partem eius edidit. Prologus vtriusque idem est, vbi auctor dicit se *narrare conuersationem vite eius. quæ ab adolescentiâ suâ plurimis comper-ta fuit, & per viros prudentes cognita firmatur. & se effari cursum vite eius, & gloriosam martyrij palmam, sicut per fideles viros & idoneos testes ad suum peruenisset auditum*. Ex hac Vita pauca decerpo: *Interfecto Theodardo, consilio plebis & simul cum Regis Childerici imperio, subrogatus est Landebertus, vt præset Ecclesiæ Treiectensi. Porro Rex cum almitatem eius percunctasset, diligebat illum super omnes Pontifices & Optimates suos. Erat enim Consiliarius fortis & omnem sapientiam cum curâ & moderatione gerebat Apud Regem summum tenebat locum. . . Cum interfectus fuit ab impiis gloriosus Rex Childericus, tunc inuidus omnium bonorum diabolus festinus insurrexit contra beatum virum. Tunc aduersarij*

ſauiffimi, iniqua & falſa conſilia machinantes, vt eum de Sede Pontificali dericerent. Et ita præualuit iniquitas eorum, & depoſuerunt eum de Sede ſuâ ſine cauſâ. & priuatus de honore ſuo abſque culpâ. Poſthæc Faramundum in Cathedram illius conſtituerunt. Electus Dei Landebertus Pontifex perrexit ad monaſterium, quod vocatur Stabolaus, nec ampliùs in obſequium eius remanſerunt, quàm duo pueri. Qui vnus ex eis Theodoenus multùm nobis de vitâ & operibus eius ſolitus eſt narrare. Hæc ibi, quæ alij deſcripſerunt. Occiſus eſt Rex Childericus anno DCCLXXIX, cuius videtur S. Lambertus & necis auctores culpaffe, & filios voluiſſe ad regni ſucceſſionẽ promouere. Contra quos Neuftrij Theodericum ſibi Regem ſumpſerunt; Auſtraſij Chlodoueam, Chlotharij III creditum filium, eoq̃ue reiecto aliquamdiu etiam Theodericum. Verùm cùm Ebroini non ferrent ſæuitiam, labente anno DCCLXXX DAGOBERTVM II ad regnum euocarunt. Eiectus eodem videtur anno S. Lambertus, & forſan ab Ebroino, cui poſteriores ſcriptores eius adſcribunt exilium. Nec reuocatus eſt à DAGOBERTO, quòd Eccleſiæ Traiectenſi præeſſet Faramundus, ad eam Sedem, vt ferunt, promotus ab Epifcopo Coloniẽſi; qui apud DAGOBERTVM videtur plurimùm gratiã valuiſſe, vt eum propterea idem Rex iuſſerit ad procurandam Friſonum conuerſionem incumbere. Alioquin S. Lamberto apud Optimates regni, per quos DAGOBERTVS erat ad regnum Auſtraſiorum euocatus, obelle poterat affectus erga Childericũ filioſq̃ue.

De Cathedrâ S. Lamberto reſtitutâ hæc habentur in eadem Vitâ: Poſt, ſeptem annis expletis, depositus eſt Faramundus de Sede Pontificali, & eiectus de prouinciâ Treiectinſe. In illo tempore erat Princeps Pippinus ſuper plurimas regiones & ciuitates ſitas Europæ. Audita opera beatiſſimi viri, ſub vnus diei articulo iuſſit eum cum magno honore ad propriam Sedem reuocari. Vitâ fun-

cti

ti sunt & DAGOBERTVS Rex, & Vulfoaldus Maior-Domus anno 10CLXXXVII, & summa regni Austrasiorum præfectura à mense Iunio penes Pippinum fuit: cuius imperio eodem adhuc anno reuersus esse ad Sedem Traiectensem videtur S. Lambertus: quo & Ebroinus est interemptus.

Cædis autem S. Lamberti hæc ibidem occasio narratur: *Cùm Dominus vocasset S. Landebertum, ut propter tanta opera dignam ei redderet mercedem, insurrexerunt duo pessimi homines Gaullus, & germanus suus Roldus in aduersitatem eius, & seruientes Ecclesiæ suæ, in tanta opera peruersa, ut nullus eos ferre potuit, nec euadendi erat locus ante illos. Repleti amici Pontificis irâ & tristitiâ, calamitate magnâ compulsi, & humilitate depressi, interfecerunt eos ex merito eorum. In illis diebus erat Dodo, Domesticus iam supradicti Principis Pippini, proprius consanguineus eorum, qui interfecti fuerant. Et erant ei possessiones multa, & in obsequio eius pueri multi. Cùm audisset necem proximorum, collexit magnam copiam virorum, fortissimos ad præliandum: mox irruit ad interficiendum beatissimum virum Landebertum Pontificem in villâ, cuius vocabulum est Leodio, sitâ super fluium, qui vocatur Mosa &c. Vna eademque patrata à Dodone cædis cæussa adfertur in Vitâ à Godelchalco apud Chapiauillaum, atque alterâ à Stephano Episcopo Leodienti ducentis à S. Lamberti transitu annis conscriptâ.*

Oratorium SS. Cosmæ & Damiani, in quo beatissimus Christi Sacerdos telo transfixus, animam Deo transmisit, pluribus mox illustratum est miraculis, etiam cæcis illuminatis. Quare, necdum anni curriculo expleto, ecclesia in eodem loco extructa est, & magno populi concursu frequentata: in eâque loco corporis Traiectum delati, lectus collocatus est, artubus eius sanctificatus. Ecclesia illa dicitur *basilica S. Lamberti Martyris*, in Historia iussu Childebrandi scriptâ cap. 104, &

in Annalibus Metensibus ad annum 1000, quo in eâ Grimmoaldus filius Ducis Pippini, est interfectus. Sancti viri nomen Fastis sacris inscriptum est. Martyrologium Romanum hoc eum exornat elogio ad xvii Septemb. *Apud Leodium B. Lamberti Episcopi Traiectensis, qui cum regiam domum zelo religionis increpasset, à nocentibus innocens occisus, aulam regni celestis perpetuò victurus intrauit.* Priora verba de regîâ domo increpitâ, ex Adone desumpta sunt, reliqua ex Vsuuardo. Vti hîc regîa domus, ita alibi regnandi & regni voces tribuuntur Pippino, eiusque hæredibus, qui licet Reges non essent, plusquàm regîâ tamen pollebant auctoritate. Ita in breuibus Francorum Annalibus, vt suprâ dictum, *Pippinus senior regnare cepit.* & Chronicon Hildensheimense an. 688. *Pippinus Dux filius Anschisi post mortem VVlfaldi Ducis cepit regnare.* Similia in eo habentur ad annum 714, 741, & 747, in Fredegario continuato, & aliis passim. In Annalibus Bertinianis dicuntur anno 1000 *Carlomannus & Pippinus in itinere diuississe regnum.*

At quænam accenderint zelum religionis in S. Lamberto, vt aulam regiam increparet, silent antiquiores scriptores, nisi fuerint contumeliæ & conuicia à Gallo & Rioldo illata, rei familiaris direptio, & intolerabilis ministrorum oppressio: quæ, Dodone eos protegente, contra ius fasque omne dissimulabantur à Principe. Posteriores aliam causam adiunxerunt. Anselmus Canonicus Leodiensis seculo xi ita scripsit: *Altera fuit causa, quòd Pippinus Maior. Domus regie, face libidinis adulterina succensus, memorati Dodonis sororem Alpaidem legitima coniugi Plectrudi superinduxisset. De quâ re Sanctus Dei Lambertus, tantum in Principe perhorrescens facinus, adulterini criminis eum arguere non reformidabat.* Hæc ille, quæ postea aucta aded sunt, vt etiam asseruerint Plectrudem legitimam vxorem domo eiectam ac repudiatam à Pippino fuisse. Ea suprâ confutauimus. Successit

Successit Lamberto S. Hubertus vltimus Traiectensium Episcopus, primusque Leodiensium, mortuus anno 1000-
XXVII feriâ sextâ xxx Maj. Cuius corpus ab obitu eius anno XXI,
Carolomanni ac Pippini fratrum III Christi 1000XLIII, die Do-
minicâ, III Nouembris est eleuatum.

V I I I.

*Primorum Regum Principumque primæ & secun-
dæ stirpis in eadem Traiectensi Diœcesi sedes.*

Illud postremò ad eius, quâ de egimus, Diœcesis Traie-
ctensis gloriam addendum videtur: primis Francorum Re-
gibus in eâ sedem, Principibus illis, à quibus secunda stirps
Regum orta, possessiones per amplas domiciliumque fuisse.
Non ago hîc de B. Pippino, patre SS. Gertrudis & Beggæ,
S. Sigeberti Regis Maiore-Domus, qui, vt in Annalibus
Metensibus dicitur, *populum inter Carbonariam siluam & Mo-
sam fluum & vsque ad Fresonum fines vastis limitibus habitan-
tem iustis legibus gubernabat.* Eius nepos Ansigisi & S. Beggæ
filius Pippinus, Crassus agnomine, in villâ Herstallo potissi-
mum habitauit, fortassis & ibi natus, vnde & illi Herstallo,
aut Herstallio cognomentum apud scriptores. Quamquam
& aliud habuit ex opposito Herstalli palatium in Iupiliâ vil-
lâ, quæ in quodam eius diplomate, citato à nobis suprâ pag.
162, *villa Bagolofus* dici videtur. Infra Leodium iacet vicus
vterque, cis Mosam Herstallum, trans eum Iupilia. Hîc pa-
latij locus in modico colle ostenditur. Quod Herstalli fuit,
aiunt ex eius materiâ pontē esse constructum: at neque pa-
latij nunc, neque pontis vestigium apparet. Vox ipsa *Herstal,*
H h Exercitus